

Mircea SĂNDULESCU

INCIDENTUL (fragment de roman)

(continuare din numărul precedent)

“Numai cei din cercul conducerii pot schimba efectiv un regim și încă și atunci, numai dacă-s prezente și alte condiții favorabile. Ia de pildă o lovitură de stat: numai cei din cercul intim al puterii, imediat în preajma lui # 1 pot să facă așa ceva. Ca să-i dai cuiva la cap trebuie să fii lângă el, nu-i așa? De la tine până la Dej și mai târziu, Ceaușescu, erau zeci de nivele intermediare ocupate de alții. Ți-amintești de proverbul, ‘Cine ți-a scos atât de adânc ochiul?’ La care răspunsul este ‘Fratele.’ Vorba asta vrea să spună că adesea cel mai apropiat de tine poate să-ți facă și cel mai mare rău. Nu erai lângă Putere și deci nu-i puteai scoate ochii. La Nürnberg argumentul apărării criminalilor de război (“am executat ordinele”) n-a fost luat în considerare, pentru că în orice clipă fiecare din căpeteniile naziste ar fi putut să-l asasineze pe Führer... Filip al Macedoniei, tatăl lui Alexandru, a fost omorât de cineva din anturajul lui și la fel puteau proceda și căpeteniile naziste de lângă Hitler.” Silvia face o pauză și dă paharul cu lichior peste cap. “Știu, nu poți cere cuiva să se sacrifice pentru o cauză, fie ea și foarte nobilă, dar tu chiar dacă vroiai să-l omori pe Ceaușescu precum scutierul acela pe Macedon nu puteai, că nu erai lângă el. N-aveai ce să faci decât să execuți ordinele. Dacă te opuneai ai fi ajuns după gratii. Distanța la care te aflai de #1 e un factor crucial.

“Dar cum se face că la noi, comuniștii au luat puterea în ’44 fără să fi fost în cercul imediat din jurul puterii regale?”

“Tancurile rusești erau foarte convingătoare.”

“Dar revoluția din ‘917?” a întrebat el cu prefăcut interes.

“Lenin era absent. Nu era în cercul de strategii din jurul lui Kerenski. Era plecat din Rusia de 20 de ani.”

“Acolo au existat simultan trei factori, triada Revoluției: în primul rând exista o stare de spirit favorabilă unei schimbări de regim. Bolșevicii au avut noroc să fie lăsați să se întrunească. Aveau chiar și sedii oficiale în timpul țarismului. Dar ca să vezi cât de naiv continua să fie regimul țarist la capitolul *Strategii de menținere a sistemului*, după ce țarul Alexandru a fost asasinat cu câteva zeci de ani înainte de 1917, ascult-o pe asta: bolșevicii și menșevicii aveau voie să intre în uzine să-i organizeze pe muncitori!” Silvia râde cinic. “Țarismul și-a meritat soarta. Așadar ăla a fost primul factor al triadei. Al doilea a fost că armata nu era loială

conducerii și a refuzat să tragă în mulțimea de pe străzi. Poate te întrebi de ce a ieșit lumea în stradă?”

“Chiar, de ce?”

“Pentru că a fost prezent ultimul factor al triadei, sine-qua-non unei revoluții: **Incidentul**. La fel ca în psihoze: un om poate fi bolnav de schizofrenie sau altă boală latentă, ani de zile, și într-o zi să explodeze. Dacă analizezi, vezi că mereu e un element declanșator, adesea o bagatelă. Așa e și cu convulsiile sociale, au nevoie de Incident. La noi în ‘89, a a luat forma revoltei de la Timișoara. La ruși în ‘17 a fost când țesătoresele au ieșit în stradă. Munceau câte 12 ore pe zi și nu puteau să-și îngrijească pruncii pentru că nu erau plătite în zilele lipsă. Există și un incident la Incident, exact așa cum pentru a face un foc mare începi cu surcele... În cazul Solidarității poloneze Incidentul a fost greva din Gdansk, iar incidentul care a provocat **Incidentul** a fost când niște muncitori au fost...”

“Când eram în M.A.I. exista nemulțumire în popor și ea ar fi putut să ducă...”

“Exista nemulțumire, dar era neorganizată. Armata era loială regimului, cel puțin asta era percepția maselor...”

“... și percepția are puterea realității”.

“Au existat incidente, dar un incident nu devine Incident-Declanșator-de-Revoluție decât în prezența altor câțiva factori.”

Stela a fost factorul declanșator al acestei revoluții clandestine în mine.

“Ar trebui să notez toate ideile astea, că tare bine le zici. Tu trebuie să vorbești numai cu microfonul lângă tine, ca să nu se piardă nimic.” Ea surâde și-și tapează părul. E uimitor cât de credulă poate să fie când i se fac complimente. “Ai fi avut până acum material pentru o carte, dacă te înregistram.”

“Vin la rulotă și-ți dictez.”

“Acolo-s vârat în stupi. Aici e cel mai bine, aer condiționat, berică la frigider.”

“Uite ce înlănțuit vorbești acum. Așa te vreau, să nu bați câmpii.”

”Înlănțuit!” Zâmbește, amintindu-și

că lui Măr îi plăcea poezia Lordului Byron și o dată l-a citat: *Oriunde aș zbura, spune Satan, e Iad/La stânga-i Iad/La dreapta-i Iad/Eu însumi sunt Iad*. “Apropo,” spune el, făcând-o pe naivul, ”cred că pentru ca să-mi reduc un pic din obsesia asta cu procesul comunismului, (brusc, un gând: *Iadul e oriunde nu e Stela*) poate că ar trebui să iau vitamine, să fac gimnastică. Trebuie să-mi scot din cap că a rămas acolo și că s-a sinucis din cauza mea. E adevărat, odată m-a rugat să-l las să evadeze și n-am vrut, dar au fost situații în care el n-a vrut!

L-am lăsat singur la Spitalul Militar și bleagul n-a profitat de ocazie.”

“Deci n-are nici un sens să te frământăm acum.”

“Totuși Măr a murit când eu eram procuror acolo.”

“Sunt procurori și procurori, așa cum sunt doctori și doctori. Rațiu face triaj la pediatrie și-i miroso miinile a pipi, Pesamosca făcea separări de prunci lipiți la talie. Ca procuror tu ai fost un Rațiu, niciodată nu te-au considerat un anchetator dur. Te credeau cu capul în nori. Ziceau că faci prea multă filozofie, tu cu gura ta mi-ai mărturisit-o. Ia, hai, la jacuzzi cu tine. “Destinul ființei de a fi aruncată în lume...cum spunea Kirkegaard.”

“Gândește-te la lucruri simple!”

“Lucrurile simple sunt cele mai complicate. Uite, mă gândesc la ceva simplu, la felul cum adie părul unei femei, un păr de culoarea stufului...”

“Hai, apa-i gata,” îi strigă ea din baie.

După ce s-a asigurat că l-a băgat la apă, Silvia o sună pe fiica ei. Olga se află la biroul ei din Casa Poporului și vibrează de energie carieristică. Stau de vorbă. “Suferă de mania persecuției,” zice Silvia. “Dar aduce miere...Bine că nu-i e frică de albine. Mi-a spus că de câte ori se duce acolo îl înțepă câteva.”

“Îi fac bine la reumatism,” zice fata.

“Păcat că nu și la cap.”

4

Petru, observă Stela, care e la ancoră cu el, are o figură de copil fericit. Așa or fi toți cei care l-au găsit pe Dumnezeu? Ea, una, are inima grea. A găsit un sms de la Hodja. O amenință să plece din apartament cât mai degrabă, dacă vrea să n-o “bulească”. Lu’ Stela nu-i place ca un bărbat să-i vorbească golănește. E din ce în ce mai edificată: nu numai că a mazilit-o ca amantă, dar o și urăște. Nu se mai culcă cu ea, n-o mai cheamă la un pahar de suc de fructe (timp în care se giugiuleau, dar o trăgea și de limbă ca să vadă climatul printre fete), nu-i mai dă acces la limuzină. Dar cel mai grav e că vrea apartamentul cu înverșunare. Probabil că plănuiește ca după aceea s-o și concedieze.

Un val de ură îi năvălește în coșul pieptului. O înăbușă pofta de răzbunare. Ideal ar fi ca să fie și el *filo-it*. Și ideal ar fi ca Roșu să-l facă mai ales că a făcut încălzirea cu Filo. Dar dacă el n-o să vrea, poate că o să vrea Petru! Ar fi stupid să nu-l folosească: sectanții sunt idealști notorii, numai buni de misiuni, merg până în pânzele albe. Lu’ unul ca ăsta îi spui în miez de iarnă, *Dumnezeu vrea să stai aici în vișor și să păzești muntele ăsta*, și acolo îl găsești după

trei zile cu țurțuri în barbă și degerături la picioare. Va merge pe doi cai – Har și Petru. Trebuie să vadă care dintre ei e mai ușor de convins.

Petru dispăre pentru câteva minute și se întoarce cu ciocolată și pepsi. Stela e încântată, cum de-a ghicit că vroia exact așa ceva? El zâmbește: simplu, i-a dat ordine prin telepatie. “Atenție, vor veni și alte ordine, unele chiar prin viu grai!” zice ea misterioasă. Deodată aude de peste fluviu venind ca un tunet *Mamiiiiii* și își vâără repede degetele în urechi.

Petru râde de ea. “Ce s-a întâmplat?” Stela își scoate degetele din urechi și se reazemă de ancoră zâmbind, i-au țiuuit urechile. “Într-o zi o să auzi vocea Lui,” zice el. E un tunet și totuși e șoaptă. Atunci o să-ți explice toate sunetele lumii.” Ea se prefăce că-l ascultă în mod reverențios. Peste câteva clipe, ca un făcut, o apucă mâncărimea. *E pe cale nervoasă*, își amintește ea de explicația standard care i se dă de către medici. Privește gânditoare valurile de culoarea plumbului care hălăduiesc leneș către maluri precum faldurile unei rochii imense de nuntă. *Dar unde-i mireasa?* Își ridică ochii către cer. Simte o adiere de singurătate, singurătatea celor care sunt în momente de cumpănă și care nu pot găsi ajutor în Dumnezeu pentru că nu cred în el, și le e rușine să se dea cu el în momentele de restriște. Zâmbește: *Singură, dar liberă*. Își amintește de un număr de la cazino când “evadează” dintr-un harem. Dar dacă acea cadână are la cine fugi – un iubit din anturajul sultanului o așteaptă – pe ea, cine o așteaptă? Roșu? Albanezu? Maică-sa? Rica? Nimeni. Doar Petru. Partea proastă e că el e numai parțial disponibil. Cea mai mare parte din el, ca la iceberguri, e în adânc, la dispoziția Marelui Căpitan.

Filo Filo Filo Filo Filo.

Se uită la el cu luare aminte. Păcat, nu se poate îndrăgosti de el. Nu tremură când îl vede. Nu-i simte lipsa. Petru nu-i impune. N-o domină, și fără să fie dominată nu se poate îndrăgosti. Ar putea închide ochii la multe minusuri, cu condiția să-i impună. E cel mai pur bărbat din viața ei dar... n-are *gravitas*. Nu numai că nu e nimic misterios în el, dar e de-a dreptul previzibil: scrie pe fruntea lui că e salariatul unei mici companii de navigație fluvială. Și cu scris invizibil, “Matelot pe nava Marelui Căpitan.” E docil, nu mișcă în front fără aprobarea Lui, pe când ea e liberă.

Liberă...și nu prea.

